

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-08-16 Nr. 429-448
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) prašymą išnagrinėti tarp jo ir *Revolut Bank UAB* (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2021 m. spalio 26 d. pareiškėjas ir bankas sudarė mokėjimo paslaugų teikimo sutartį, kurios pagrindu pareiškėjui buvo atidaryta mokėjimo sąskaita Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Sąskaita) ir teikiamos kitos mokėjimo paslaugos.

2022 m. liepos 4 d. – rugpjūčio 26 d. pareiškėjas iš Sąskaitos kriptoturto keityklai *Coinbase Ireland Ltd* (toliau – Gavėja arba *Coinbase* keitykla) atliko devynis mokėjimus, kurių bendra suma 184 620 EUR (toliau – Ginčijami mokėjimai).

2022 m. spalio 26 d. pareiškėjas pranešė bankui, kad galimai buvo apgautas investavimo platformos „Vexxsel“ (toliau – *Vexxsel* platforma) ir pareikalavo banko grąžinti jam Ginčijamų mokėjimų sumas, tačiau bankas atsisakė tenkinti šį reikalavimą.

Nesutikdamas su banko sprendimu, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl kilusio vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjas reikalavo, kad bankas grąžintų jam Ginčijamų mokėjimų sumas, ir teigė, kad bankas nesiėmė reikiamų priemonių, kad iš anksto įspėtų pareiškėją apie galimas *Vexxsel* platformos sukčiavimo rizikas ir (ar) kitaip apsaugotų pareiškėją nuo galimo šios platformos sukčiavimo.

Atsiliepime bankas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo reikalavimu ir prašė jį atmesti. Bankas teigė tinkamai įvykdęs pareiškėjo autorizuotus Ginčijamus mokėjimus ir dėl to neturintis pareigos grąžinti pareiškėjui šių mokėjimų sumų.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Ginčas kilo dėl banko atsisakymo grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas (iš viso 184 620 EUR¹) pagrįstumo.

Ginčo šalis sieja sutartinius mokėjimo paslaugų teikimo santykius. Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas.

Tarp šalių nėra ginčo dėl Ginčijamų mokėjimų autorizuotumo, todėl šių mokėjimų autorizavimo aplinkybės toliau sprendime nebus plačiau analizuojamos, laikant Ginčijamus mokėjimus autorizuotais.

Siekiant išspręsti šalių ginčą ir įvertinti pareiškėjo reikalavimo bankui pagrįstumą, Lietuvos banko nuomone, būtina nustatyti, ar bankas turėjo (turi) pareigą grąžinti pareiškėjui Ginčijamų

¹ Nors pareiškėjas Lietuvos bankui teigė, kad iš savo Sąskaitos *Coinbase* keityklai pervedė 200 000 EUR, iš byloje turimos Sąskaitos išrašo kopijos matyti, kad *Coinbase* keityklai buvo atlikti tik Ginčijami mokėjimai, kurių bendra suma yra 184 620 EUR.

mokėjimų sumas.

Iš bylos duomenų matyti, kad pareiškėjas pateikė bankui mokėjimo nurodymus vykdyti Ginčijamus mokėjimus Gavėjai (*Coinbase* keityklai), o ne *Vexxel* platformai, ir bankas šiuos mokėjimo nurodymus vykdė pagal pareiškėjo nurodytą Gavėjos mokėjimo sąskaitos, atidarytos banke AS LHV PANK, numerį.

Pareiškėjo bankui pateikti mokėjimo nurodymai vykdyti Ginčijamus mokėjimus atitiko šalių iš anksto sutartas sąlygas. Teisės aktai nedraudžia pareiškėjui ir (ar) kitiems banko klientams naudotis Gavėjos paslaugomis ir tuo tikslu atlikti jai mokėjimus.

Bankas, kaip mokėjimo paslaugų teikėjas, neteikė pareiškėjui jokių su investavimu susijusių paslaugų, todėl pareigos įspėti ir (ar) kitaip informuoti pareiškėją apie galimas investavimo per Gavėją (*Coinbase* keityklą) ir (ar) *Vexxel* platformą rizikas neturėjo.

Nors bankui, kaip mokėjimo paslaugas teikiančiam rinkos profesionalui, yra keliami aukštesni profesionalumo, atidumo ir rūpestingumo standartai, Lietuvos banko nuomone, tokių standartų taikymas savaime nereiškia, kad bankas, gaudamas iš savo kliento mokėjimo nurodymus, imperatyviai privalo kaskart, t. y. prieš kiekvienos mokėjimo operacijos įvykdymą, papildomai klausti kliento, kam ir koku tikslu jis atlieka konkrečią mokėjimo operaciją, išsiaiškinti, su kokiais asmenimis klientas bendravo (bendrauja), atlikdamas konkrečią mokėjimo operaciją, įspėti klientą apie visus galimus sukčiavimo būdus ir schemas bei kitokias rizikas ir (ar) kitaip, nesant tam objektyvaus, pakankamo ir teisėto pagrindo, riboti kliento teisę atlikti norimą mokėjimo operaciją iki tol, kol bankas išsiaiškina pirmiau nurodytas aplinkybes ir įsitikins, kad klientas supranta egzistuojančias rizikas, žino asmenis, kuriems atlieka mokėjimo operacijas, suvokia galimas savo veiksmų pasekmes ir pan. Lietuvos banko nuomone, patys vartotojai, įskaitant pareiškėją, besinaudodami mokėjimo paslaugomis, taip pat turi elgtis rūpestingai ir atsargiai, ypač elektroninėje erdvėje, reikalaujančioje didesnio vartotojų pastabumo, atidumo ir kritiškumo, vertindami iš jiems nepažįstamų asmenų gautus pasiūlymus, reikalavimus ir (ar) kitą informaciją.

Duomenų, kad iki atliekant Ginčijamus mokėjimus pareiškėjas būtų kaip nors informavęs banką, koku tikslu atlieka šiuos mokėjimus, ir (ar) kitaip pranešęs, kad šiuos mokėjimus atlieka paskatintas trečiųjų asmenų (pvz., *Vexxel* platformos, jos atstovų ar kt.), neturima.

Apie tai, kad pareiškėjas galimai nukentėjo nuo *Vexxel* platformos, remiantis bylos duomenimis, bankui tapo žinoma tik gerokai po to, kai Ginčijami mokėjimai buvo įvykdyti, t. y. kai pareiškėjas pats apie tai pranešė 2022 m. spalio mėn.

Duomenų, kad bankas, vykdydamas Ginčijamus mokėjimus, galėjo turėti pagrįstą įtarimą, jog šie mokėjimai gali būti susiję su pinigų plovimu ir (ar) teroristų finansavimu, ir dėl to bankas turėjo imperatyvią pareigą taikyti Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme nustatytas priemones, nenustatyta.

Įvertinus pirmiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad objektyvaus ir teisėto pagrindo atsisakyti vykdyti Ginčijamus mokėjimus bankas neturėjo, todėl, vadovaudamasis Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalimi², turėjo pareigą juos vykdyti.

Pagrindo teigti, kad bankas neįvykdė Ginčijamų mokėjimų ir (ar) juos įvykdė netinkamai, nenustatyta. Kreipdamasis į Lietuvos banką dėl šalių ginčo nagrinėjimo, pareiškėjas tokio pobūdžio pretenzijų bankui nereiškė. Byloje turimi pareiškėjo paaiškinimai, kad Ginčijamų mokėjimų sumos buvo pervestos į pareiškėjo asmeninę sąskaitą *Coinbase* keitykloje, o iš jos – *Vexxel* platformai, leidžia daryti išvadą, kad Ginčijami mokėjimai buvo įvykdyti tinkamai, nes kitaip pareiškėjas nebūtų galėjęs Ginčijamų mokėjimų sumų perduoti *Vexxel* platformai, kuri nebuvo tiesioginė Ginčijamų mokėjimo sumų gavėja ir būtent nuo kurios pareiškėjas aiškiai ir nedviprasmiškai teigė nukentėjęs.

Dėl Ginčijamų mokėjimų sumų gražinimo pareiškėjas pirmą kartą kreipėsi į banką praėjus dviem mėnesiams nuo paskutinio Ginčijamo mokėjimo įvykdymo, t. y. praleidęs Mokėjimų įstatymo 29 straipsnio 3 dalyje ir 44 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą³, per kurį jis, kaip mokėtojas, turėjo teisę atšaukti bankui pateiktus mokėjimo nurodymus vykdyti Ginčijamus mokėjimus. Gavėjai ir (ar) jos finansų įstaigai neatšaukus įvykdytų Ginčijamų mokėjimų ir atitinkamai negražinus bankui šių mokėjimų sumų, bankas neturėjo ne tik pareigos, bet ir realios galimybės gražinti šių sumų pareiškėjui.

² Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kai įvykdytos visos mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo mokėjimo paslaugų teikimo sutartyje nustatytos sąlygos, mokėtojo sąskaitą tvarkantis mokėjimo paslaugų teikėjas negali atsisakyti įvykdyti mokėjimo nurodymo, išskyrus atvejus, kai tai draudžia kiti teisės aktai.

³ Mokėjimų įstatymo 29 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad mokėtojas bet kuriuo metu iki šio įstatymo 44 straipsnyje nustatyto neatšaukiamumo momento gali panaikinti sutikimą įvykdyti mokėjimo operaciją. Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad mokėjimo nurodymo negalima atšaukti po to, kai jį gauna mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas, išskyrus Mokėjimų įstatymo 44 straipsnyje nustatytas išimtis.

Nenustačius aplinkybių, dėl kurių bankas turėtų grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimą bankui pagrįstu ir jį tenkinti nėra, todėl pareiškėjo reikalavimas yra atmestinas.

Šiame sprendime dėl esminių šalių išdėstytų argumentų ir nurodytų aplinkybių pasisakyta. Kiti šalių argumentai ir (ar) nurodytos aplinkybės neturi esminės reikšmės Lietuvos banko sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakyti į kiekvieną šalių argumentą ir (ar) teiginį.⁴

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.